

MIKROREGIONALIZACIJA GEOGRAFSKO-TURISTIČKOG PROSTORA

ULCINJSKE OPŠTINE

Maksut Dž. Hadžibrahimović*

IZVLEČEK

UDK 911:796.5(497.16 "Ulcinj")

Obrađivana su neka izhodišta mikroregionalizacije s turističnog vidika te predstavljena detaljna regionalizacija ulcinjskog područja, posebno na osnovi morfoloških obilježja.

ABSTRACT

UDC 911:796.5(497.16 "Ulcinj")

REGIONALIZATION OF THE RECREATIONAL AREAS OF THE COMMUNE ULCINJ

The article deals with some basic elements of micro-regionalization from the tourist point of view and gives a detailed regionalization of the Ulcinj area, especially on the basis of morphological features.

Uvod

Različitosti unutar geografskog prostora ulcinjske općine omogućuju njegovo regionaliziranje, tj. izdvajanje prostornih cjelina-regija (mikroregija). Mikroregionalizacija se vrši na osnovu kvalitativnih razlika među čimnicima prostora i elementima geografske sredine. Osnovni je čimbenik mikroregionalizacije morfologija topografske površine, dok drugi elementi geografske sredine (litološki sastav, podzemne i površinske vode, pedološki pokrivač, vegetacija i drugo) predstavljaju modifikujuće elemente izdvojenih cjelina. Posebno primjenljiv metod ocjene sredine jeste bonitacija.

Prilikom mikroregionalizacije prostora presudan čimbenik izdvajanja mikroregija jeste morfologija terena, odnosno oblik topografske površine tih izdvojenih cjelina. Mikroregije za potrebe rekreacije i odmora, tj. za turističke potrebe, izdvajaju se na osnovu značajnih karakteristika pejzaža (predjela) u cjelini, klimatska svojstva mikroregije, šumski fond, kvaliteta površinskih voda i drugo.

* Prof., 85360 Ulcinj, Ćazima Resulbegovića 51.

Turističke mikroregije ne mogu se diferencirati na bazi jednog odredženog kriterijuma već treba izvršiti analizu elemenata, motiva i funkcija ove složene društveno-ekonomske pojave.

Tipovi geografsko-turističkih mikroregija

U ulcinjskoj opštini prema motivskoj fizionomiji razlikujemo tri osnovna tipa turističkih regija odnosno mikroregija: prirodne, antropogene i kompleksne. Prirodne mikroregije mogu biti primorske (obalske i ostrvske) i kontinentalne (planinske i jezerske). U antropogenim mikroregijama ove opštine dominiraju istoimeni motivi (spomenici i naselja) dok su kod kompleksnih zastupljeni i prirodni i antropogeni motivi.

S obzirom da se regije dijele i prema stepenu razvoja (potencijalne, afirmisane i razvijene), u ovom radu biće riječi samo o regijama prema motivskoj fizionomiji.

Prirodne geografsko-turističke mikroregije

Ulcinjsko Primorje obuhvata obalsku zonu Jadrana od rta Starog Ulcinja na sjeverozapadu do ušća Bojane na jugoistoku. Uski obalski pojas obuhvata i primorske strane planina Belvedera, Radoča, Mavrijana, Mendre, Bijele Gore, Pinješa, Možure, Brinjske Gore i Rumije. Ulcinjsko Primorje od planinskog zaledža je odvojeno strmim stranama i odsecima primorskih planina, koje se dižu u neposrednoj blizini obale. Otuda je ulcinjsko Primorje u sjeverozapadnom dijelu usko, prosječno u širini od 2 do 3 km, a jugoistočno od Ulcinja (Ulcinjsko, Zogajsko i Štojsko polje) Primorje je nešto šire, i preko 10 km.

Obalska zona ulcinjskog Primorja je visoka i izgradžena od krečnjaka iza kojih se nalazi flišna zona. Abrazija je mjestimično probila klifove i preko 50 m široku krečnjačku barijeru i zašla u flišnu zonu iza krečnjaka. Pošto je fliš mekši i lakše se abradira, u njemu su stvoreni polukružni zatoni sa krečnjačkim rtovima na krilima i niskim pjeskovitim žalima u zaledžu.

Primorska geografsko-turistička mikroregija

Ulcinjaska obala sastoji se od mekših i čvrstih stijena, te je selektivnom abrazijom izgrađena nazupčana obala. Klinasti zatoni u mekšim stijenama uvlače se između rtova od otpornijih stijena. Zatoni su postali abrazijom u mekim stijenama, a između njih su poluostrvski rtovi od krečnjaka ili silikatnih stijena. U mekim flišnim stijenama razvile su se i primorske zaravni: Ulcinjsko polje sa Zogajskim jezerom(blatom) i Anamalsko-Vladimirsko polje sa Šaskim jezerom.

Obalska linija mora mijenjala je položaj tokom minulih geoloških vremena, a naročito tokom najmlađeg geološkog razdoblja-pleistocena. U eocenu Jadransko more je pokrivalo sadašnje Primorje (flišne naslage između krečnjaka). Spuštanje Jadranske kao i ulcinjske obale obavljalo se tokom cijelog kvartara i još traje. Potopljena pribrežna serija (terase, klifovi, talasne pećine) potvrđuje brzo spuštanje jadranske obale. Ulcinjska kao i Jadranska obala je po porijeklu tektonsko ingresiona, kod koje je potopljeno nabrano zemljište.

Obalsku zonu čine abrazione i akumulativne forme (klifovi, ostrva, ostrvica, hridi, grebeni, polukružni zatoni i zalivi, žala), koja imaju poseban značaj za turizam.

Od 32,7 km ukupne obale na klifove otpada 14,6 km, a na obalu upotrebljivu za kupanje i helioterapiju 18,1 km (Hadžibrahimović, 1984). Mikroregionalizacija za potrebe planiranja u prostoru i uređenja prostora podrazumijeva dva osnovna aspekta:

- a) podjelu geografskog prostora na cjeline (regije),
- b) ocjenu (kvalitativnu i kvantitativnu) tih izdvojenih cjelina, s obzirom na namjenu te provedene mikroregionalizacije, tj. prema namjeni istraživanja konkretne geografske sredine (Lješević, 1981).

Za geografske cjeline V.Rogić tvrdi, da predstavljaju "makroreljefno homogene prirodnogeografske komplekse, bez obzira na često ~~znatne unutar-~~

nje razlike klimatski određenih ekoloških prilika, vrlo relevantnih za pejisažnu fizionomiju" (Rogić, 1973).

U okviru primorske obalske mikroregije odnosno cjeline izdvajaju se abrazione i akumulativne forme.

Primjer regionalizacije, primjenjene za slijedeće morfološke termine u okviru primorske (obalske i ostrvske) prirodne mikroregije:

Morfološki termin	Toponimi
1. Obala, zalivi:	Kruče (Stari Ulcinj), Vučja Jama, Valdanos, Velika, Liman, Bashbylyk, Xhemiles, Reimet, Lamës, Maslinjaka (Ullishtës), Ulcinjski, Milena
2. Rtovi:	Stari Ulcinj, Rep, Mendra, Debeli, Barjak (Punta e Nuradinit), Suka (Ratislava), Džeran
3. Ostrva:	Stari Ulcinj, Ada (Vada)
4. Hridi:	Veliki i Mali Kamen (Limanski zaliv), Džeran

Ovakva podjela prostora ulcinjske opštine na posebne cjeline zasnovana je na morfologiji. Geografski prostor može se podijeliti i na osnovu etničkih svojstava, kao i ekonomskih odnosa, ali je to nepotpuna regionalizacija, sem ako se ove podjele ne baziraju na morfologiji terena.

I manje jedinice geografskog prostora se mogu podijeliti na sličan način. Ta detaljna regionalizacija ili mikroregionalizacija primjenjuje se u detaljnim planovima uređenja prostora.

Primjer regionalizacije, primjenjeni za naredne morfološke termine kod kontinentalne prirodne mikroregije (planinske, jezerske i banjske):

Morfološki termin

Toponimi

1. Planine:	Belveder, Radoč, Mavrijan, Mendra, Bijela Gora, Kodra, Crveni Brijeg, Pinješ, Možura, Brinjska Gora, Medžurečka planina, Liponjak, Čafa Šimbri, Šingli

Diferenciranje turističko-prostornih jedinica predstavlja putokaz za adekvatnu valorizaciju, kao i za programiranje turističke izgradnje. Turistička mikroregionalizacija opštine Ulcinj, zbog njenih specifičnih orografskih, klimatskih, hidrografskih i drugih uslova, veoma je složena.

Morfološki termin

Toponimi

1. Rečne doline:	Bojane, Medžureča, Velike Bërdhele, Male Bërdhele, Bratice
2. Jezera:	Šasko, Zogajsko
3. Polja:	Ulcinjско, Štojsko, Zogajsko, Brinjsko, Anamalsko, Vladimirsko, Fraskanjelsko, Sukobinsko, Ljukaj
4. Izvori sumporne vode:	Podnožje Pinješa, Zaliv Porto-Milena, Zaliv Liman, Podnožje Mendre, Zaliv Valdanos

Detaljna regionalizacija ili mikroregionalizacija primenjuje se u detaljnim planovima uređenja prostora. Potreba diferenciranja svih turističko-prostornih jedinica na teritoriji opštine Ulcinj od najmanje (lokalitet), do najveće (region-mikroregion), javila se u izradi Prostornog plana, odnosno reviziji generalnog urbanističkog plana Ulcinja (predlog plana).

Svi navedeni elementi: morfološki termini i toponimi kod kontinentalne prirodne mikroregionalizacije, kao i u okviru primorske mikroregionalizacije, posledica su morfologije terena i imaju modificirajuću ulogu pri ocenama pojedinih mikroregija.

Kod već navedenih turističko-geografskih mikroregija opštine Ulcinj, jedan od zadataka prostornog planiranja je problem daljeg diferenciranja

manjih teritorijalnih celina. Radi se o individualizaciji i korelativnom razvoju više turističkih lokaliteta i pravaca u okvirima neke teritorijalne celine. To je veoma praktično pitanje, naročito kada se radi o davanju prioriteta u turističkoj izgradnji.

Literatura :

- Hadžibrahimović, M.DŽ., 1984, Plaže na ulcinjskom Primorju, Globus 16, Beograd, št. 15-16, s.102-105.
 Lješević, M., 1981, Mikroregionalizacija i ocena elemenata životne sredine za potrebe planiranja u prostoru. Glasnik Republičkog zavoda za zaštitu prirode i Prirodnjačkog muzeja u Titogradu 14, Titograd, s.227-246.
 Rogić, V., 1973, Regionalizacija Jugoslavije. Geografski glasnik 35, Zagreb, s.13-28.

EINE TOURISTISCH-GEOGRAPHISCHE REGIONALISIERUNG DER GEMEINDE ULCINJ

Ulcinj, die südlichst gelegene Stadt an der jugoslawischen Küste, ist eine der schönsten touristischen Zentren an der Adria. Die Stadt liegt an herrlichen immergrünen Berghängen, an einem Küstenstreifen von über 32,7 km, wovon 24 km herrliche Sandstrände sind. Somit zählen sie zu den schönsten und einzigartigsten in Europa.

Am Ende dieses Strandes liegt der Fluss Bojana der sich in seiner Mündung in eine Delta verzweigt. Dazwischen liegt die Insel-Ada, welche mit ihrer 5,4 km² Fläche, einzigartig an der Adria ist.

Dank seinem wohltuenden milden Mittelmeer-klima mit über 217 sonnigen Tagen jährlich, 7,6 Sonnenstunden durchschnittlich im einen Tage und dank seinen schönen Sandstränden bietet Ulcinj die Badesaison von April bis November und wird von Jahr zu Jahr von immer mehr Touristen aus der ganzen Welt besucht.